

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katholicuskok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, esütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szeri-István-lér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytörségekben.

Az ipartestület új elnöke.

(k) Vasárnap óta új elnöke van a helybeli ipartestületnek, a kiról akarjuk hiinni, hogy energiájával és sokoldalú tevékenységével felrázza iparosainkat a tétlenségéből és súlyos helyzetükön könnyíteni fog. Mert hogy reform-munka vár rá, azt mindenki tudja s hogy ez az elnöki tisztséggel, a fontos bizalmi állással járó kötelességeknek a főrésze, azt senki sem vitathatja el.

Schlammadinger Alajos, az ipartestületnek éveken át volt buzgó elnöke beleunt a harcba, kedvét szegte az utóbbi évek számtalan kellemetlensége s épen ezért az előrehaladott kor mellett gyenge karja nem lévén elég erős az ügyek vezetésére, ő, az érdemekben gazdag elnök szerényen visszavonul, hogy az új elnök kezében a beteges iparviszonyok szanálását remélje.

E nagy munka előtt áll *Say* Ferenc, az új elnök, a kinek megválasztását szerencsésnek mondhatjuk s reméljük, hogy a betegség megtalalta orvosát, rajta s az iparosok összeségén mulik az operáció szerencsés kimenetele.

Szerintünk mindenekelőtt és sürgösen azokról az alapokról kell gondoskodni, melyeken nemcsak városunkban, de az egész országban is a kisipari hitel és a kisipari munka szervezetének nyugodni kell. A kisipart a gyáriparal szemben meg kell menteni, reformálni, versenyképessé tenni. At kell alakítani a kisipart műiparrá, s mint kézműipart tovább fejlesztetni úgy, hogy az kielégítsen mindenkit. Valamikor az ipari munka kizárólag céhekben volt szervezve s ezek voltak a kisipar legfényesebb napjai. A céhek sok-sok, nem muló sikert értek el s a közép-kor bámulatol készítiményei önként rávezetnek arra, hogy a *szervezettség* az egyedüli eszköz, melylyel a hanyatló kézműipar lábraelállítható.

Az iparosok mai szervezete: az ipartestület a legtöbb csalódnak lett a szülőanyja. Mikor kiadták a jelszót: szabad ipar, korlátlan szabadság az ipar terén, mindenki ujjongott örömeiben. Csak nemsokára kezdtek belátni, hogy a korlátlan szabadság szülte a szabadosságot; a kortárok elvették a szakképzettek kényerét; az ipartestületek ahelyett, hogy társadalmi téren az összetartás kifejlesztésével vittek volna előre az iparos osztály ügyét, közigazgatási és bírói teendőket végeznek. Ez fontos, az előbbi azonban lényeges, és első sorban szükséges. Ezt munkálni kell minden ipartestületnek, — sőt egyenként minden iparosnak.

Addig is, mig ezen az ipartörvénynek a kormány által oly gyakran hangoztatott reviziójával segítve lesz, feltétlenül gondoskodni kell olyan szervezetekről, melyek az iparos osztálynak nem csupán mint egyének, de mint a társadalom egyik tényezőjének szíven viseli érdekét, mely mint egy erős fal álljon szemben az előre nyomuló szabadverseny ellenében, ne csak jogot, de kényeret is adjon azoknak, akik a szervezetben egyesülve vannak. A kisipar jövőjét megmenteni hivatott szervezetek a szövetkezetek. A testületi szellem érvényesülésével módot kell nyújtani a kisiparosnak olesó kölcsön szerzésére — akár az egyéni hitel, akár a kézizalag alapján.

Elementáris édeke az iparos osztálynak s így kötelessége az ipartestületnek a szakszövetkezetek szervezése általában s a szakszövetkezetek egyes ágai különösen. És itt a praktikus élettapasztalat a legjobb tanácsadó. Ebbe a kategóriába tartozik a nyers anyag beszerzés, közös termelés és értékesítés ügye. A legideálisabb volna természetesen, ha ezen szempontok minden iparágnál érvényesülhetnének, — erről azonban ma, mikor a kisipar züllésnek indult, ábrándozni is alig lehet. Késégbeesni azonban nem szabad, fáradni kell a jó ügy érdekében s talán mindezek elérhetőek lesznek.

Ezeket óhajtottuk elmondani az ipartestületi elnökválasztás alkalmából. Új vérkeringésre van szükség ebben a haladókló testben, mely az érdeklődés, az egyesületi szellem hiánya folytán az ország egy tekintélyes osztályát fenyegeti végpusztulással. Pang az ipar, mert ezer ellenség gátolja életre kelését anélkül, hogy a védelem fegyveréről bárki is komolyan gondoskodnék. A laikusok nem értik, a legközelebről érdekeltek pedig mindenel inkább, csak önmagukkal nem törődnek. Minden egyes iparos legyen egy-egy jól vértezett harcosa a közügynek s a mit egy ember ki nem vivhat, az erőket egyesítő hatalmas tábor döntő csatát nyer az egymással szemben álló érdekek harcában.

Itt kell a vezér s erre a bizalmi tisztségre van hivatva az ipartestület új elnöke: *Say* Ferenc. Ez a vezetés képezze munkásságának oroszlanrészt s mindenre kiterjedő figyelmét azonban a törvények által precizizozott hivatali, vagy mondjuk irodai teendők sem kerüljék el. Lelkiismeretes pontosság, jóindulatu munkásság, hozzáférhetlen becsületesség jellemezze az előjáróság hivatalos működését. És itt vaskezü főnökre, éles szemű principá-

lisra, kéréllhetlen szigor mellett atyai jóindulatra, minden mellékérdeket kizáró igazságosságra van szükség olyannyira, mert bármelyik hiánya következményeiben nagy horderejű s így soha sem mellőzhető.

Midez egyelőre a jövő titka, a mienk meg csak a remény, hogy az iparosok többsége nem érdemtelennel nyújtotta át a vezető páleát.

A közgyűlés lefolyásáról a következőkben számolunk be:

Schlammadinger Alajos elnök a közgyűlést megnyitván lendületes beszédben vázolta az ipartestület múlt évi működését. Ezután a múlt évi számadások és mérleg tárgyalására került a sor.

Dr. *Saura* Gyula ügyvéd, ipartestületi ügyész alaki szempontból kifogásolja a számadásokat s kéri az előjáróságot, hogy jövőben helyesbítve kerüljön a zárszámadás a közgyűlés elé, mert így a tényleges vagyoni állapot nem konstatalható.

Say Ferenc erősen kikel az eddigi ügykezelés ellen s határozottan helytelennek tartja az évek óta vezetett, olyan bátorléoltnak feltüntetést, a melyek soha sem hajthatók be. Epen ezért indítványozza, hogy a közgyűlés se a zárszámadást, se a mérleget ne fogadja el, a felmentvényt ne adja meg, hanem utassisa az előjáróságot, hogy a testületen kívül álló szakemberekkel vizsgálhassa meg a számadásokat s a mérleg ilyeten megállapítása után két hó alatt újabb közgyűlésen tárgyalhassék.

Az indítványt dr. *Saura* Gyula, *Lipp* Ágoston, *Boros* Sándor hozzászólása után a közgyűlés elfogadta. *Bercsiller* János emilitte még fel, hogy *Spit*: Bernát mint ruhajavító van felvéve a testületbe s a cimbáiban es. es kir. udvari szállítóként szerepel. Intézkedés történik.

Ezekután az elnökválasztásra került a sor. *Schlammadinger* Alajos rövid beszédben mondott köszönetet az iparosok eddigi bizalmáért s az elnöki tisztségről való lemondását a közgyűlés tudomására hozza. Perceelig tartó éljenzés követte a búcsuzó elnök szavait, majd *Németh* János és *Szentcs* János indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvbe iktatta az elnök érdemeit s egyhangulag örökös tiszteletbeli elnöknek kiáltotta ki.

Az elnöki széket — az elnöki búcsuzó után *Maron* József korelnök foglalta el s titkos szavazással kezdetét vette az elnökválasztás. Már 12 óra volt, midőn a korelnök kihirdette a szavazás eredményét, mely szerint *Say* Ferenc 150 szavazattal *Boros* Sándor 125 szavazata ellenében megválasztott ipartestületi elnöknek.

Az új elnök elfoglalván helyét, dr. *Saura* Gyula üdvözölte, mire *Say* Ferenc meghatva mondott köszönetet az iparosok bizalmáért s ígerte, hogy mint a multban, úgy a jövőben is teljes odaadással fogja szolgálni az iparosok érdekeit.

A nagyhatású két beszédet zajos éljenzés követte s ezzel a közgyűlés, mivel a napirendre tűzött tárgyak a két hónap mulva tartandó közgyűlésen vétetnek tárgyalás alá, fél 1 órakor véget ért.

A választás eredményéhez most már kommentálni nem füzünk. Hogy *Boros* Sándor aletnököt a közbizalom az elnöksizékbe

nem ültette, — azt tisztán az ipartestület kebelében lefolyt közzeimult köllemetlen ügyeknek tulajdoníthatjuk. De hát felejtők el a botlásokat s ezt akkor tehetjük igazán, ha a testület előljárásága kellő egyetértéssel, vállvetett munkával él szép hivatásának. Adjá Isten, hogy úgy legyen!

A város közgyűlése.

A városi törvényhatóság tegnapi közgyűlést az interpellációk élenkítették meg, egyébként a közüző gépen kívül komolyabb vitát egyik tárgy sem provokált.

Fiáth Pál báró főispán elnöki megnyitójában szomorú kötelességnek tett eleget, midőn *Tanásfi* Gyula ny. gazdasági tanácsos elhunytát bejelentően, mely szavakkal emlékezett meg a mindenkor puritán jellemű tisztviselőről. Emlékét a közgyűlés jegyzőkönyvileg örökíti meg.

Ezután az interpellációkra került a sor. Mindenekelőtt *Richter* József, az aggok és szegények ügyének soha feltűnést nem kereső lelkes szószólója állt fel s felszólalása ismét az aggok ügyét érintette. Tudvalevő dolog, hogy a volt vármegyei kórházat a város az aggintézet céljaira megvette, sőt már e célnak megfelelőleg javításokat is eszközöltetett az épületen. Epen ezért kéri *Richter* a polgármestert, miért és meddig késik az aggintézet áthelyezése a nevezett épületbe. *Havranek* polgármester kijelenti, hogy azért késik az aggintézet ügyében a döntés, mert nem lehetetlen, hogy az uhlánusok helyett ide áthelyezendő huszárság elhelyezése alkalmával szükség lesz erre az épületre s ez esetben az aggintézetet másutt kell elhelyezni.

Dr. *Sadra* Gyula nem veszi tudomásul a polgármester választát, mert a régi kórházat a törvényhatóság az aggintézet céljaira vette meg. Sürgős intézkedést kér ez ügyben, mert ellenesben kénytelen lesz ez ügyet határozott formában napirendre tűzteni. *Havranek* polgármester szerint ez ügy a márciusi közgyűlésen nem tárgyalható, a kaszánya ügy rendezése után azonban ez az ügy is közelebb jut a megoldáshoz.

A másik interpelláció a vásártér sürgős rendezése tárgyában volt. A közönség tapasztalata, de meg főleg lapunk felszólalása ez ügyben a kívánt hatást eredményezte. *Flaskár* József volt az első felszólaló s kéri a polgármestert, miért nem gondoskodik a hatóság lóvásár tartására alkalmas helyről? A legutóbbi vásár alkalmával ugyanis oly nagy volt a sártenger, hogy maguk a lókereskedők óva intették a gazdákat, nehogy kiállítsák kész betegségeire lovaikat. *Havranek* polgármester azt hitte, hogy megnyugtattja a közönséget, ha kijelenti, hogy a vásártér-rendezés iratai már régóta a miniszteriumban hevernek. Indítványozza, hogy a főispán vezetése mellett egy bizottság sürgesse meg ezt az ügyet a miniszteriumnál.

Jól jegyezte meg erre *Flaskár* József: Attól tartok, hogy mire meg lesz a lóvásártér, már nem lesz lóvásár.

Hát ez bizony szerintünk tarthatatlan állapot! Mert ha minden ügy elintézését a miniszteriumnál egy bizottságnak kell megsűrgetni, ha a hatóság fejei nem képesek odahatni, hogy a város anyagi javait közelről érintő ügyben a miniszterium hónapok mulya döntsön, hát biz ez nagyon rossz ajánló levél egyrészt a vezetőkre; másrészt teljesen alkalmas arra, hogy a közigazgatás egyszerűsítését és gyors menetét hangoztató miniszter urak iránt a népek megértsék, hogy az nagyon csekély bizalmát végkép tönkretelve. Kár, hogy nem indítványozta a polgármester a napidíjak, fuvar és vasúti költségek azonnal kitalálását is a kiküldendő bizottság részére!

Még *Fiáth* főispán jóindulati kijelentése sem nyugtat meg bennünket. Magán a vásár napján informálva voltam — ugymond — a vásár tarthatatlan állapotáról s épen a mai közgyűlés alkalmából, mindjárt az ülés után *táviratilag fogok* a miniszter urhoz fordulni, hogy ha nem akarja magára venni a város jelentékeny anyagi károsodásának felelősségét, a tervek sür-

gós lejtődése iránt azonnal intézkedni sziveskedjék. (Eljenzés.)

Ez szép dolog, de hát miért kellett várni a közgyűlés napjáig most már félvevén át. Az anyagi károsodást meg kellett volna előzni.

A harmadik felszólaló *Berregi* József volt. Úgy tudja, hogy a Vendel- és Kertalja-utcák rendezése már 1899-ben határozatilag kimondott olyképp, hogy három év alatt a határozatot végrehajtják. Az első évben csak csináltak valamit, azóta szünetel a munka.

Havranek polgármester a bizottságra hárítja a felelősséget, mert az utcák rendezése tárgyában az dönt. Ily felszólalással minden külvárosi biz. tag előállhatna. (Elég baj, hogy így van!) A felszólalások letárgyalása után napirendre térnek.

Tóth István főjegyző jelenti, hogy a belügyminiszter az adófelszámolási-bizottság elnökévé *Lőrinczy* Józsefet, alelnökévé *Molnár* Bélát nevezte ki. A közgyűlés a bizottság kebeléből rendszeres tagnak *Tóth* Aladárt, póttagnak *Schlamadinger* Alajost küldi ki.

A tövárosi óvoda részére a város 315 □ öl területet adott. Ez ügyben a bizottság névszerinti szavazással kedvezően döntött. *Szokolczay* Lajos a Szarka-utca sarkán már most is berben birt s beépített 22 □ öl terület eladását kéri. A tanács javaslata alapján azzal utasítják el, hogy az utca-szabályozási vonal megállapításáig a jelzett terület el nem adható. (Hány évig tart még ez a szabályozási munka?)

A közüző gép és közúti henger beszerzése *Winkler* főmérnöknek már évek óta ideája. Utcaink, tereink rosszak s dacára, hogy a városi bányák termésköve alkalmas volna fedanyagnak, a közúti szükségletet máshonnan kell beszerezni, mert a városi bányák kézi erővel nem képesek elegendőt termelni. *Winkler* főmérnök javaslata szerint egy közüző és közúti henger 22500 koronáért szerzettessék be, a költség fedezhető abból az összegből, mely a kőanyag beszerzésével megtakarítható. A főmérnök a tanács javaslataival szemben a közúti henger beszerzését is ajánlja s számadatokkal igazolja, hogy a gőzhenger izzeme az eddigi eljárás költségénél jóval kevesebb, munkája pedig tartósabb. A közüző géppel fejthető kő költségeire vonatkozólag megjegyzi, hogy köbméterenként szállítással együtt 4 k. 50 fillérbe kerül, tehát olcsóbb az eddiginél.

Havranek polgármester költségkimelés végett, de meg azért is ajánlja a gőzhenger mellőzését, mert egész éven át alig egy hónapig lenne munkája. Erre *Winkler* főmérnök felsorolja a gőzhenger előnyeit, mire *Fiáth* főispán a következőkre kér felvilágosítást: ha a gőzhenger beszerzettnék, kelle-e a közüzőhoz külön lokomobil? Hidaink elbirják-e a 130 mm. hengert s hogy bányáink kemény kővéhez elég-e a lőhenger, avagy gőzhengerre van szükség?

Winkler főmérnök kijelenti, hogy gőzhenger mellett lokomobilra nincs szükség; hidaink elég erősek s a kőtöréshez gőzhenger kell.

Még *Pénzes* Imre hozzászólása után *Rauscher* Béla indítványára a közgyűlés határozatilag kimondotta, hogy előbb kipróbálja a gőzhengert s csak azután dönt végleg ezen ügyben.

A Szt.-János templom oldalán némelyek a testi épület veszélyeztető repedések látta. A közgyűlés egy szakértő bizottságot küldött ki *Róz* főkapitány vezetése mellett. A szemle eredménye kedvező, a mennyeiben a szakértői vélemény szerint a repedések nem veszedelmesek.

A Szent-János templom és főgimnázium mellett levő aszfaltjárda költségei (313 k. 34 f.) az eddigi eljárás hoz hasonlóan a város által fedeztetnek. — Komárom vármegye feliratát a cigányügy rendezése tárgyában pártolólág veszi tudomásul a közgyűlés.

Dr. *Városhy* Gyula megyés püspök fogadlata tárgyában a közgyűlés megbizta a polgármestert, hogy a tanács, illetve az intézetek vezetőinek bevonásával állapítsa meg a módokat, egyidejűleg pedig határozatilag kimondja, hogy a törvényhatósági bizottság Székesfehérvár szab. kir. város képviselőlében testületileg vesz részt a fogadlatai ünnepélyen.

Végül *Göbel* János György a polgári, elemi és iparisoktól igazgatója újabb 400 koronás alapítványáról tesz előterjesztést *Tóth* István főjegyző. A tőke kamatait évenként egy összegben az

Olaj-utcai iskola egy szegény, keresztény vallású, szorgalmas és jó magaviseletű tanulója kapja. Egyben kéri az illetékes hatóságot, hasson oda, hogy az Olaj-utcai tanulókat tanítóik vezetésével mellett a város nagy jótévedőnek, *Manns* Jánosnak sírhalmánál megjénvén, azt gondolják. A közgyűlés az indítványt elfogadta, *Göbel*nek pedig *Kováts* István indítványára jegyzőkönyvileg mond köszönetet.

Végül *Pénzes* Imre napirenden kívül eső indítványa került felszínre. A szent-János templom orgona-költségeire ugyanis a bizottság 2650 kor. adományt szavazott meg oly kikötéssel, hogy azt *hazai iparos* készítse. Némelyek, köztük *Pénzes* is a „hazai” szó alatt „helybelit” értettek s mert az orgonát pécsi cég készíti, *Pénzes* az adomány visszavonását kéri. Dr. *Sadra* Gyula, *Havranek* polgármester, *Laufenauer* Perenc és *Kováts* István hozzászólása után a határozat változatlanul hagyott meg annál is inkább, mert ez a határozat a közgyűlési ügyrend szerint 3 hónapon belül meg sem változatható.

A közgyűlés déli 12 órakor véget ért.

UJDONSÁGOK.

— **Pápai jubileum.** *Károly* János káptalani helynök, nagyprépost, II. számú körlevélben emelkedett hangon irányítja az egyházmegyei papság figyelmét *Szentséges Atyánk, XIII. Leó, 25 éves pápai jubileumára*. Ajánlja, hogy törhetlen hűséggel ragaszkodjanak az Apostoli Szentszékhez, gyermeki bizalommal s engedelmességgel kövessék tanítását s teljesítsék parancsait s a Szent Péter utódja által kijelölt iránytól soha el ne térjenek. Imádkozzanak a Szentséges Atyáért, hogy böles kormányzásával az anyaszentegyházra még sokáig fényt deríthessen.

A papságnak adott utasítások a következők: 1. *A jövő vasárnap (március 2-án) a Szentséges Atyának ezen jubileumára a hívek figyelmét a szószékéről hívják fel s buzdítsák őket, hogy Péter fillérekét adományozzanak.*

2. *A jövő vasárnap a szent misek után az Oltárszentség előtt ennek előrebocsajlásával „Imádkozzunk Szentséges Atyánk, XIII. Leóért” 3 Miatyánk és 3 Üdvözlőgyet mondjanak el s a „Hol Szent Péter sirba téve” kezdetű pápai himnus énekeltessek el. A délutáni litániák alatt a Jézus szentséges szívérol szóló litánia moudandó el, az estéli harangszó előtt pedig az egyházmegye valamennyi harangja ¼ óráig hirdesse a nagy emléknapot.*

3. *Március 3-án XIII. Leó pápa, pápává történt koronázlata 25-ik évfordulóján, hálaadás (Te Deum) előrebocsajlásával ünnepi nagy mise tartassék, a melyen az iskolás gyermekek is résztvegyenek. A szent-mise után az iskolás gyermekeknek a tantermekben a nap jelentőségét meg kell magyarázni.*

— **Magyarok a pápánál.** XIII. Leó pápa február 18-án tudvalevőleg egy csoport magyar zarándokot fogadott. Rómából most a következőket jelentik a fogadásról: A zarándokok vezetője, *Zichy* Gyula gróf pápai titkos kamarás a pápa előtt magyarul beszédet mondott hönfítarsaihoz, a melyben fölhitva őket, hogy imádkozzanak a pápáért Palesztinában is, a hová Rómából szintén el fognak zarándokolni. Ezután a pápa maga is szólott néhány szót a zarándokokhoz, a kiket szeretettel fogadott s már a terembe való belépésük alkalmával így kérdőzködött felőlük:

— Hol vannak azok a derék magyarok? Távozásuk alkalmával megáldotta a zarándokokat.

— **Főispán ebéd.** *Fiáth Pál* báró főispán mint minden évben, úgy az idén is megvendégtelte asztalánál a városi tisztikart. A tegnapi d. u. 6 órákor tartott ebédjen jelen voltak: Havranek József polgármester, Tóth István főjegyző, Reé István főkapitány, Keresztes Ignác és Polczner Péter tanácsosok, Vinkler Vilmos főmérnök, dr. Kerekes Lajos árvászeiki ülnök, Simon Sándor alkapitány, Lipcei Lajos és Knittelhoffier Károly aljegyzők, Mohai Lajos főszámvevő, Gebhard Bódog pénztárnok.

— **Notandum.** Dr. *Lurja* Aladár a Szekesfehérvár és Vidéke szerkesztője szükségesnek tartotta a maga védelmét azok után a vádak után, a melyeket volt munkatársa, *Fényes* László a múlt csütörtökön a bíróság előtt megejtett tárgyaláson ellene felhozott. Miatán összegereblyézt egy csomó „*volna*”-t (ha ez így *volna*, ha az úgy *volna*, ha mindez igaz *volna*) kijelenti, hogy azok annyira nevenséges és képtelen állítások, hogy azokkal szemben védekezni komoly emberek előtt teljesen feleslegesnek tartja. Persze, ez tisztára a gusztozsa dolga. Ha ő megelégszik vele, másnak is meg kell vele elégedni, a mit aztán az gondol, az kinek-kinek a maga dolga.

Az iparbankbeli 3000 pengőre vonatkozó véleményeit a következő (nem közönséges stílusban írt) kijelentésekkel igyekszik igazolni:

Ami azt az állítást illeti, mintha én 3000 frtos iparbankbeli hallgatási díjat elfogadni akartam volna, vagy valaha bárkivel ilyenről szóltam volna, akár közvetve, akár közvetlenül, szóval avagy írásban arról tárgyaltam, vagy szót is váltottam volna, vagy bármily, a legcsekélyebb oly lépést tettem, vagy más által tettettem volna, a mely erre csak következtetni engedne, — mondom, ha bárki is ilyes valamit nem bizonyítani, csak némileg valószínűsíteni is képes volna, azt én a legmesszebbmenő anyagi és erkölcsi tárgyaláson elmesélni, mert hisz a mit az ember védekezés közben mond, azért semmi uton és módon felelősségre nem vonható, de megfelelő formában megkockáztatni aligha fogna valaki, mert az már kissé merész dolog volna.

Tehát már *igér* anyagi és erkölcsi elégtételt. Hogy kinek van anyagi és erkölcsi elégtételre igénye, nem tudjuk, azt hittük azonban, hogy neki *első sorban* és *mindenesetre*, mert hiszen egyedül ő van, ha anyagilag nem is, de erkölcsileg mindenesetre és pedig igen súlyosan érdekelve.

Mi nem *igérünk*, sőt nem is adunk senkinek se 100 aranyat, se többet, se kevesebbet ebből az ügyből kifolyólag, hanem azt mondjuk, hogy vagy *Lurja* Aladár, vagy *Fényes* László, vagy egyik, vagy a másik ludas ebben a dologban, vagy egyikőtől, vagy másiktól *idegen* a *hírlapírói tisztesség*. Bűnös és pedig nagy bűnös *Lurja* a hírlapírói tisztesség szempontjából, ha megengedte, hogy lapjában az Iparbank ügye szellőztessék, adta a becslést, más szóval pedig kész volt 3000 forintért lakatot tétetni a szájára. Ha ez azonban nem áll, akkor nagyobb és még súlyosabb elítélés alá esik *Fényes* László, ha azt a gonoszságot meseként kitalálta, sőt nem csak hogy kitalálta, de ki is találta a bíróság előtt. Hogy valaki a maga pozíciójának erősítése végett, hogy új lapja mennél nagyobb kelendőségnek örvendhessen, kész ártatlan volt főnökére ily megbélyegző vádat sütni, az valóban csak gonosz és fekete lelkű ember lehet és nem érdemli meg, hogy a tisztességgel egy napon emlegessék. Ez a notandum! Ezt tessék megjegyezni!

— **Gyászroval.** A helybeli cs. és kir. 12. sz. (Báró Gagern) uhlánus ezrednek gyásza van. Breiten-Thurni *Orestovic* Péter főhadnagy, ezredsegéd tiszt, ki a hadtestiskolába volt vezényelve, f. hó 20-án 32 éves korában Budapesten elhunyt. A daliás terméti gavalér főhadnagy tisztségviselőnek esett áldozatul, mely alig 3 nap alatt megölte.

Öz. *Békessy* Józsefné sz. Jagodits Anna f. hó 22-én életének 80-ik évében hosszas szenvedés után Debrecenben meghalt. Az elhunytat Polgárdira szállították s ma d. e. 10 órákor temették el az ottani családi sírboltban. Az el-

hunytban a helybeli *Békessy*-család szeretett rokonát gyászolja.

— **Pénztárakozatok közgyűlése.** A „Szekesfehérvári Kereskedelmi Bank” folyó hó 23-án tartotta meg rendes évi közgyűlést 24 részvényes jelenlétében. Ifj. *Zichy* János gróf elnök fél 10 órákor megnyitván az ülést, konstatálta annak határozatképességét és felkéri *Pápay* Nándor vezérigazgatót az évi jelentések előterjesztésére. Az 1901. évi zárószámadás, valamint az igazgató-tanácsi és felügyelő-bizottsági jelentések változatlanul elfogadtattak és a felmentvény egyhangulag megadott. Az osztlék részvényenként 40 korona, mely a bank pénztáránál f. hó 24-től kezdve felvehető. A választások közfelkiáltással egyhangulag történtek és pedig: igazgató-tanácsi tagokká választották: ifj. *Zichy* János gróf, dr. *Eisencubarth* Károly, *Grünfeld* József, dr. *Perl* Miksa, *Tóth* Aladár (új) és *Vainár* Ferenc. Felügyelő-bizottsági tagokká: *Meisl* Ödön, dr. *Pataki* Armin és *Piski* László (új); felügyelő-bizottsági póttagokká választották: *Karl* István és *Rechnitzer* Soma.

A „Fejérmegyei Takarékpénztár” szintén vasárnap d. e. 11 órákor tartotta évi közgyűlést *Zichy* Aladár gróf elnökkel mellet. Az üzleti jelentés és zárszámadásból konstatálható, hogy az évi tiszta nyereség 79.240 kor. 10 fillér, mely összegből a 750 részvényesre egyenként 60 korona osztlék esik s ez az intézet pénztáránál átvethető. A felmentvény megadtván, a közgyűlés *Zichy* Aladár gróf elnökével véget ért.

— **Gazdakörök és Katholikus Körök.** A következő sorokat kaptuk: T. Szerkesztő ur! Megszívlve a „Fejérmegyei Napló” 1902. évf. 22. számában megjelent „Gazdakörök és Katholikus Körök” című cikket, kötelességemnek tartom, hogy az ott elmondottakat, mint a katolikus szervezkedés egyik szerény tagja, jelen soraimmal megtoldjam. A jelzett cikk írója általánoságban beszél a Kath. Körökről s bizonyítja, hogy azok tagjaiknál és működéskoruknál fogva gazdakörök is. Figyelmeztet, hogy többet is tehetnének, ha a dolgot jobban megmarkolnánk. Ez a rész különösen az, mi jelen soraim írására készített. Városunkban is vannak Kath. Körök, s azok működését s a múlt évben feldolgozott anyagot az évi jelentésekből elég világosan láthatjuk. Nálunk is eléggé foglalkoztunk a nép gazdasági érdekeivel, de tegyük ennél többet. Megtehetnének pedig ezt, véleményem szerint, akkor: ha az egyes városrészek Kath. Köreink vezérfitjai összeköttetésbe lépnek a „Fejérmegyei Gazd. Egyesület” titkárával s felkérnek, hogy a mint vidéken tartanak felolvasásokat s ezért azt, ki erre vállalkozott megjutalmazzzák: úgy nálunk is tegyék meg azt. Szóltassák fel városunk érdemes tanítótestületét erre a nemes munkára s mivel a „Munkás méltó az ő bérére”. adják is meg fáradságukért a megillető tiszteletdíjat. Hogy ezen munkára hivatottak, azt tudjuk, mert többen vannak, a kik gazd. tanfolyamot végeztek s hogy el is fogadják a megfizető felhívást, azt is remélhetjük. Ily nemes munkától nem vonulhatnak vissza azok, kik gyermekeink vezetői, nekünk meg megmutatva a földművelés s általában a gazdálkodás köréből merített újabb rendszereket, melyek kipróbálva megriattak, *tanácsadóink, felvilágosítóink* lehetnek. Ezek tehát azok az eszközök, melyek elérésével más szervezkedésre „Gazd. Egyesületünk” sem kereszterítetik, mi meg ezáltal megteszszük kötelességeinket s nem forgácsoljuk szét az összetartó erőt s a munkakedvet.

— **Hangverseny** *Tommy* Béla hegedűművész több helybeli zenekedvelő: dr. *Löwy* Károlyné, *Leéb* Erzsike úrhölgyek és *Kneifel* Irma úrhölgy, a budapesti nemzeti zenede növendéke közreműködésével f. évi március hó 6-án a Magyar Király szálloda nagytermében hangversenyt rendez a következő műsorról: 1. Beethoven. Sonata V. op. 24. Előadja dr. *Löwy* Károlyné urnő és *Tommy* Béla. 2. Wieniawsky. Hegedűverseny II. Előadja *Tommy* Béla, zongorán kíséri dr. *Kneifel*

Ferenc, 3. Weber. Ária a Bűvös vadász c. operából. Eneklí *Kneifel* Irma úrhölgy. 4. a) Rubinstein. Romance. b) Paganini. Moise (Változatok a G húron). Előadja *Tommy* Béla. 5. Liszt. Tarantella. Zongorán előadja *Leéb* Erzsike úrhölgy. 6. a) Lili keringő. b) Magyar dalok. Eneklí *Kneifel* Irma úrhölgy. 7. Hubay. Csárdajelenet II. Előadja *Tommy* Béla. Helyárok: számozott ülőhely 2 kor., állóhely 1 kor., diákjegy 50 fillér. Jegyek előre váthatók: Szlávik Zsigmond kereskedésében (Szekerák és Hornyánszky-féle üzlet). Kezdete este 7 és fél órákor.

— **A tűzoltó-egylet választmánya** tegnap d. u. 5 órákor *Fiáth* Pál báró főispán elnöklété mellett ülést tartott s ez alkalommal elhatározta, hogy az eddigi tűzjéző készülékek helyett az általi telefon-hálózatba lép, a régi 12 jelző állomás helyett 23 állomással. Az új állomások: a vámsorompó épületek, gyepterületi telep, két alkapitányi lakás, csapatkórház, városmajor és a városi kapus szobája. Éjjelre ezen állomások 25 váltóval a tűzoltó őrtanyával lesznek összekötve s így mindenkor használható.

— **Új csendőrszakaszparancsnok.** A veszprémi csendőrszakasz új parancsnokot kapott *Csiszár* Gyula főhadnagy személyében, ki a napokban vette át a szakaszparancsnokság vezetését. *Csiszár* főhadnagy évekként ezelőtt már volt parancsnoka a veszprémi csendőrszakasznak.

— **A városi aggintézet bizottság** ma d. e. 11 órákor *K. Horváth* István elnöklété mellett tartott ülésén javaslatba hozta a tanácsnál, hogy a régi aggintézet helyén új épület emeltessek s ott nyerjenek elhelyezést a városi aggok. Néhány csekélyebb jelentőségű folyó ügy elintézése után *Frank* Balázs (72 éves), *Lelkes* Istvánné (77 éves) és özv. *Strausz* Istvánné (86 éves) felvétettek az aggintézetbe.

— **Az igazoló választmány** ma d. u. 3 órákor dr. *Fanta* Adolf elnöklété mellett tartott ülésén az e hó elején megválasztott városi bizottsági tagokat egyhangulag igazolta s így azok már a legközelebbi gyűlésen bevonulnak a zóldasztalhoz.

— **Az enéklő madarak védelme.** Kada Imre 16 éves, Maroshegyi legényke eredményes műdött az enyves vesszővel s tegnap reggel nyolc rab-tengelicével (stüglic) állított be a piacra. De mert az enéklő madarak pusztítása tiltva van, a rendőrség kérdőre vonta a madarak ellenségét s 1 korona pénzbüntetésre ítélte, a minék kifizetése helyett Kada nyomban kitöltötte 3 órai elzárás büntetését. Míg ő a dutyiban a rabélet felett elmélkedett, a stüglicek már élveztek az arany szabadságot.

— **Eljegyzés.** *Simon* György székesfehérvári lakos eljegyezte *Nyerges* Lila kisasszonyt Moóról.

— **Magyar korona és címer használata az iparban.** Eddigélé úgy volt, hogy a magyar szent korona jelvényét másképp, mint az ország címerével kapcsolatosan használni nem volt szabad és azok a védjegyek, melyeken a magyar korona a címer nélkül volt föltüntetve, ki voltak zárva az oltalomból. *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter a miniszterelnökkel egyetértve, változtatott ezen a dolgon, a rendeletet hatályon kívül helyezte és értesítette az összes kereskedelmi és iparkamarákat, hogy ezentúl mindazokat a védjegyeket, melyeken a magyar szent korona jelvénye látható, amennyiben egyéb szempontból azok bejegyzése nem kifogásolható, szabályszerűen lajstromozza be.

— **A Fejérmegyei Kör** f. hó 22-én felolvasó-ülést tartott. *Kiss* István elnök az ülés elején kegyeleles szavakkal emlékezett meg a Kör egyik érdemes tagjának, *Szilasi* Lipót tanárjelöltnek érdemes elhunytáról s indítványára a Kör elhatározta, hogy a gyászba borult anyának részvételét fejezi ki. Ezután *Schönheim* Lajos orvos-tanhallgató tartotta meg felolvasását a „Sziv”-ről,

a nagyszámú megjelent tagok és vendégek élénk érdeklődése mellett. Érdekesen hasonlítta össze a költő poétikus felfogását a szivről az anatómus és physiologus ridég felfogásával, mely a szívet egyszerű izomtömlőnek tekinti. Majd ismertette a szív szerkezetét és működését s fejtegetéseit mindenütt a megérthetősre szolgáló ábrákkal és eszközökkel illusztrálta. A felolvasás után a gyűlés a március 15-iki ünnepség programjával foglalkozott.

Gazdasági előadások. Velencéről írják lapunknak, hogy ott f. hó 24-én Belavári Burchard Rezső főispáni titkár s vármegyei nagybirtokos nagyszámú földműves jelenlétében igen érdekes és tanulságos előadást tartott a gazdaközönség-nél igen nagy tetszést arattak a földművelés és mező munkások érdekében alkotott törvényekről. Az előadáson a vármegye sok nagybirtokosa is jelen volt.

A fejérmegyei Gazdasági-egyesület által rendezett népies gazdasági előadás Polgárdin f. hó 24-én igen sonyesen sikerült. Angyal Ferenc nevek megnyitó beszédje, Fantus Fülöp, Schweiger Adolf, dr. Radnay felolvasása a gazdaközönség-nél igen nagy tetszést arattak a földművelés és mező munkások érdekében alkotott törvényekről. Az előadáson a vármegye sok nagybirtokosa is jelen volt. A fejérmegyei Gazdasági-egyesület által rendezett népies gazdasági előadás Polgárdin f. hó 24-én igen sonyesen sikerült. Angyal Ferenc nevek megnyitó beszédje, Fantus Fülöp, Schweiger Adolf, dr. Radnay felolvasása a gazdaközönség-nél igen nagy tetszést arattak a földművelés és mező munkások érdekében alkotott törvényekről. Az előadáson a vármegye sok nagybirtokosa is jelen volt.

Végrehajtók harca. Ha az ember a „végrehajtó” nevével hallja emlegetni, már iszonyodni kezd, mert hát hiába, ezeknek az uraknak olyan fene mesterségük van, hogy senki sem szívet velük megismerkedni. És ha a hivatás szomorú kötelessége mellett még olyan tények is fűződnek a nevékhöz, a melyek éppen nem alkalmasak a rokonszenv felkeltésére, akkor a közönség joggal fordul el tőlük teljesen. Egy ilyen jelenet játszódott le tegnapi délelőtt két helybeli végrehajtó között. *Morvai* János bírósági becsületesnek, egyebekben Havas végrehajtó segédjének hivatalos dolga volt *Andaházi* Antal bírósági végrehajtónál. A segédvégrehajtó fogadtatása éppen nem volt barátságos, sőt rövid szóváltás után *Andaházi* egyenesen kiutasította *Morvait*, sőt ráfogta löfégyverést s lefóvással fenyegette. Ez ugyan nem történt meg, de annál jobban működött a puskatus, melynek nyomai kék-zöld foltok alakjában tették emlékeztetéssé a botrányos múltét. *Morvai* az ítések súlya alatt menekülni volt kénytelen s az orvosi látélet beszerzése után a bíróságnál keres elégtételt.

A Székesfejérvári Iparos Ifjak önképző köre folyó évi március 2-ikán d. u. 3 órakor tartja rendes évi közgyűlést saját helyiségében Palotai-utca 33. sz. alatt. A közgyűlés tárgyszorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. A múlt évi jegyzőkönyv hitelesítése. 3. Pénztárnok évi jelentése. 4. Tisztségviselő megválasztása. 5. Netáni indítványok. 6. Elnöki záróbeszéd.

A közönség köréből.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!
Mint családapa azon kérelemmel fordultok tek. Szerkesztő Urhoz, szíveskednék soraimnak b. lapjában helyt adni, tán ezúton sikerülni fog az iskolásokat arra bírni, hogy a kanyaró tartama alatt az iskolák bezárassanak. Az iskolásoknak az említett járványos betegséggel szemben való eljárása rendkívüli könnyelműségről tesz tanuságot, amit gyermekeink és a szülők sanylenek meg. A selyem-utcai iskolánál az I. osztályban van 45, a II-ikban 36, a III-ikban 28, a IV-ik osztályban 25 beteg, összesen 134 gyermek, ezeknek legnagyobb része kanyaróban fekszik, ezeknek testvéreik azonban az iskolások jövőtől járhatnak iskolába, a betegséget ottan terjesztik, holott a törvény értelmében oda járniok nem volna szabad. Ugyanílyen mérvben grasszál e rettenetes betegség a Langer-féle iskolánál, a vizivárosi és belvárosi fiú és leányiskolánál is. Míg a külvárosi tanítóok szigoruan ügyvelnek arra, hogy a kanyaró betegséggel bíró házból az iskolába járó tanulókat kiutasítsák, addig a belvárosban a betegséggel meglepett házból járó gyermekeket megtűrik azon indokolással, hogy az iskolások elnök e tekintetben még nem intézkedett. A felsővárosi három iskolánál nem oly nagy mérvű a betegség, de azért ott is majd minden osztályból 12—15 tanuló hiányzik, a tó-

városban most kezd a járvány a gyermekek közt szórványosan fellépni. Nagy azonkívül a nem iskolaköteles kanyaró betegek száma, kiknek szegényebb sorsu szülői orvost nem hívatnak (erről tudomással ugyan az iskolások nem bírván) iskolába járó testvéreik a betegséget terjesztik.

Már most kérdem az általam igen nagyra becsült iskolásokat, hogy ez még mind nem elég ok az iskolák bezárására?; ha nem elég akkor a kerületi orvos urnak ajánlok egy igen praktikus eszmét, zárják össze az egészségügyeket a betegekkel, hadd kapják meg a kanyarót mind s így legalább hamarabb átessenek rajta a szegények, majd csak kihúverik!

Míg a zsidó-iskolánál 8, sage: nyolc kanyaró beteg tanuló bejelentése után az iskolát nyomban bezárták, addig nálunk az itt felsorolt adatok még mindég nem elegendők ezen intézkedésre.

Alulírottak évekkel ezelőtt mind a három gyermeke egyszerre esett bele ezen betegségbe, mind a háromnál utókövetkezmenyei lettek. Az egyik éveken keresztül nem hallott, a másik hosszú időre elvesztette beszéző tehetőségét, a harmadikat a kínzó betegségek különféle változatai után eltemették. Ne méltóztassék tehát csodálkozni, ha az aggodó szülői szív nem képes megbékülni az iskolások vétkes, törvénybe ütköző könnyelműségével.

Tisztelettel
egy belvárosi családapa.

SZINHÁZ.

A z s á b a szombati előadása meglehetősen sikerült. A szereplők már annyira tudják a szerepeiket, hogy a saját képi és hasonlatosságokra fenemód szellemes sziporkákat patogottnak magukból az élénkség fokozására. De hát ez nem akar vád lenni, mert a darab is olyan szeltemben van megírva, amely szerint minden szabad. Még tán az is, hogy a direktor valamikor logikus legyen. *Déry* és *Kovács* könnyedén, szeltemesen tréfáltak végig a darabot. Tiszta korrekt játéka teljesen összeillett *Percel* Marinak az alakításával, aki e darabban jó szerephez jutott. *Fóti* Frida megint elragadó volt a kis *Colette* ártatlan szerepében; finom diskrecióval játszott, ami meg jó izlésének bizonyítéka. *F. Lányi* Irma is elég gyengéd volt ez alkalommal.

Tegnap *Eörsy* Izabella második vendégszerelése alkalmából a Kis alamuszi került színre jó előadásban. Sok zavunk lenne a direktorhoz e két vendégszerelés alkalmából is, de hát ma nincs kedvünk falra borsót hányni. A vendégszerelő kiasszony ma ismét tagadhatatlan jeleit adta a benne rejlő szép tehetségnek. Kosztümje tegnap még jobban kiemelte szép alakját, mozdulatainak ritmikus harmoniáját. Hangját minél tovább hallgatjuk, annál kedvesebbnek tetszik. Játéka majdnem tökéletesnek mondható; ez nem rutin, nem sliff, amit a gyakorlat ken az emberre, hanem a veleszületett tehetség megnyilatkozása. Reméljük, hogy a soproni vendégszerelés után hazatérőben — mert Sopronba is hívják — lesz még egyszer alkalomunk öt színházunkban láthatni. A többi szereplők jókedvűen, könnyedén játszottak. Szegény *Tiszta* berekedt, helyét legmánya iparkodott úgy, ahogy betölteni. *Huckstädt* Irén, horribile dictu, igen kedvesen, élénken játszott; szépen is énekelt. Sőt „ország, világ, természet, nemzetek, a táncoló *Huckstädtre* nézzetek!” oly csinosan táncolt, hogy hatalmasan megtapsolták érte, meg is ismételték vele. A kis *Fóti*, az ő szokott aranyos jókedvében volt, meg is látszott a játékán. Szó!

Huckstädt Irén jutalomjátéka e héten szombaton lesz, amely alkalommal a Szultán c. szép zenéjü operett kerül színre. Azt hisszük megint láthatunk majd egy fehér hollót, egy telt házat, amely színházunk szubretprimadonnájának szépen iskolázott, kiténő technikájú hangjában fog gyönyörködni.

FRANK BALÁZS

kutmester (I. Öreg-utca 5. sz.)

El fogad kut-furást árást, szivattyu-javitást, vízvezeték- és fürdő-berendezéseket. Minden e szabványgó munkát jutányosan és pontosan végez.

Egy jó hírnévnek örvendő üzlethelyiség, megfelelő lakással, szén- és farraktárral 1902. május 1-ére kiadó. Bővebbet Ifj. Tógl Gyulánál. — Há-lásztér 8. szám alatt.

Szőlőoltványok

sok ványminőségben.
A legkötünöb 42 bor- és csemefajjukban fajti-ztáun teljes jutállással.

Előkerítés

Gleditschia c-emetek és magvak
Uradalm: nak, községeknek három évi örész-tésre is adati

Óriás tövű, igen gyorsan fejlődő sű önyővény. Ez az egyedi, melyből oly örökös kertés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadásal, melyen semhogy ember, de semmily állat, még az apró gyárak sem károsítanak át. Minden rendeltetéshez rajzokkal ellátott útmutatási és kezelési utasítás mellékeltek. Fzer csemete elég 200 méterre. — Ár 6 forint

Diöcsemetek

Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ezek tevelésére számos gazdasságnak az utóbbi időben rendkívül érdegettek. Számos nyomtatott írtjegyzék ingyen és bérmentve küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt cinere ingyen és bérmentve küldetel kerü, mely minden az a ház, vagy család a hol azok tartatnak hasznos és fordítandó, városos, falun, pusztán, gazdaság vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekesen áll, kik rendkívül semmit sem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, me yok mindmennyek nagy szolgálat t tesznek. Cím:

„Érmelelki első szőlőoltvány-telep”
Nagy-Kánya u. p. Székelyhid.

Törlesztéses kölcsönt

5% kamat

Videki bérházakra és földbirtokra

szerezek minden előleg nélkül abban az esetben is, ha magasabb kamatu kölcsönökkel vannak megterhelve.

Leveléket postafordulattal elintéz és a kívánt bővebb felvilágosítást szívesen adja

Sárkány József
Budapest, Váci-körút 21.